

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Sölvesborgs kommun

Mattias Johansson
Certifierad kommunal
revisor

Annie Milvén
Revisionskonsult

Maria Schönbeck
Revisionskonsult

Erika Eliasson
Revisionskonsult

Mars 2018

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	6
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	6
3.2.1.	Iakttagelser	7
3.2.2.	Revisionell bedömning	8
3.3.	Rättvisande räkenskaper	8
3.3.1.	Iakttagelser	8
3.3.2.	Revisionell bedömning	10

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2017. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2017.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Årets balanskravsresultat uppgår till 24,9 mnkr (9,1 mnkr). Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Utifrån informationen i förvaltningsberättelsen bedömer vi att årets utfall bidrar till möjligheten att nå de finansiella målen. De finansiella målen ska utvärderas efter målperioden 2015-2018. Vi bedömer att avsnittet kring *God ekonomisk hushållning* bör utvecklas med årliga delavstämningar av måluppfyllelsen.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. 64 % (57 %) av de verksamhetsmässiga målen för år 2017 är uppfyllda vilket vi bedömer som en svag måluppfyllelse.

Styrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning. I likhet med tidigare år anser vi att en sammanställning av nämndernas måluppfyllelse bör upprättas i förvaltningsberättelsen.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed. Vi har dock i granskningen noterat att kommunen gällande erhållen byggbonus och statsbidrag för flyktingmottandande som erhöles 2015 har avvikit från redovisningsrekommendationerna. Bidraget gällande flyktingmottandande har under 2017 slutredovisats med ca 7 mnkr. Byggbonus för 2016, ca 6 mnkr, har redovisats på 2017 års redovisning och byggbonus för 2017, ca 3 mnkr, har överförts till 2018 och påverkar således inte årets resultat. Kommunen upplyser öppet om avvikelserna mot god redovisningssed i årsredovisningen.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktas i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2018-03-08. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2018-03-13 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2018-03-26.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

2.2.   *Revisionskriterier*

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelas. Sjuktalet har minskat i alla kategorier förutom i åldersgruppen 30-49 år där den har ökat från 6,0 % till 7,3 %. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsåtagande och pensionsmedelsförvaltning. Förvaltningsberättelsen innehåller även viss information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten i form av t.ex. ekonomiska nyckeltal. Däremot saknas information avseende intern kontroll.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen och investeringsredovisningen. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Årets nettoinvesteringar uppgår till 20 mnkr (28 mnkr) att jämföra med investeringsbudgeten som var 57 mnkr.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen och driftsredovisningen. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns. Utfallet redovisas enligt nedan:

Driftsredovisning per nämnd, mnkr	Utfall 2017	Budget 2017	Budget-avvikelse	Utfall 2016
KF, revision, överförmyndaren m.m.	-4,6	-4,7	0,1	-4,2
Kommunstyrelsen	-104,4	-110,6	6,2	-91,5
SBKF	-84,2	-85,2	1,0	-77,7
Räddningstjänsten Västra Blekinge	-12,3	-12,3	0,0	-11,9
Miljöförbundet Blekinge Väst	-2,3	-2,3	0,0	-2,1
Fritids- och kulturnämnden	-40,4	-40,4	0,0	-37,6
Byggnadsnämnden	-0,6	-0,6	0,0	-0,6
Barn- och utbildningsnämnden	-379,1	-379,4	0,3	-366,6
Omsorgsnämnden	-325,7	-325,7	0,0	-312,5
Nämndernas nettokostnader	-953,7	-961,4	7,6	-904,7
Finansiering och gemensamt	987,9	971,0	16,9	921,0
Resultat	34,1	9,6	24,5	16,3

Som framgår ovan redovisar samtliga nämnder resultat i nivå med budget. Det är framförallt Kommunstyrelsen som avviker från budget med ett överskott om 6,1 mnkr, vilket är hänförligt till Kommunkansliet, Personalkontoret och Fastighetsavdelningen.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Kommunens balanskrav innebär att kostnader inte får överstiga intäkterna. I år redovisar kommunen ett balanskravsresultat om 24,9 mnkr (9,1 mnkr). Det finns inte några tidigare underskott att återställa, vilket i sin tur innebär att balanskravet är uppfyllt.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning under avsnittet ekonomi.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer att redovisningen av olika förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten kan utvecklas. Exempelvis när det gäller styrelsens och nämndernas interna kontroll anser vi att en sammanställning av utfallet bör finnas med i förvaltningsberättelsen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och årets balanskravsresultat uppgår till 24,9 mnkr. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har i Budget 2017 fastställt (KF § 150:2016) kommunens finansiella mål och verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning.

De finansiella målen omfattar perioden 2015-2018. Kommunfullmäktige har under år 2009 fastställt mål och visioner för hela kommunen så kallat strategiska områden och inriktningsmål. De strategiska områdena är livsmiljö, arbete och näringsliv, infrastruktur och kommunikationer samt service och värdskap. Avseende styrelsens och nämndernas mål kopplas dessa till handlingsplaner som respektive nämnd beslutar om.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen finns angett följande kring kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts av kommunfullmäktige för perioden 2015-2018:

- Det samlade resultatet under perioden skall, när kommunallagens balanskrav tillgodosetts, utgöra minst 30 mnkr.
- Investeringsnivån under perioden skall inte vara högre än avskrivningarna och driftöverskotten när investeringar i nya bostadsområden undantagits.
- Soliditeten skall år 2018 vara på minst samma nivå som år 2014.

Utfallet 2017 visar att årets resultat uppgår till 34,1 mnkr och balanskravsresultatet uppgår till 24,9 mnkr.

Investeringarna för 2017 uppgår till 20 mnkr (28 mnkr) och avskrivningarna till 30 mnkr. Dock har 36,7 mnkr överförts till 2018 års investeringar.

Soliditeten för 2017 uppgår till 65 %, vilket är högre än 2014 års nivå då den uppgick till 62 %.

Mål för verksamheten

Fullmäktige har under år 2009 fastställt mål och visioner för hela kommunen så kallade strategiska områden och inriktningsmål. De strategiska områdena är livsmiljö, arbete och näringsliv, infrastruktur och kommunikationer samt service och värdskap. Dessa mål kommer enligt budget för år 2017 att omarbetas.

Styrelsens och nämndernas beslutade mål redovisas under respektive nämndsavsnitt. Till dessa mål kopplas handlingsplaner som beslutas av respektive nämnd. I årsredovisningen utvärderas målen på nämndnivå. Däremot ges inte en sammanställning av måluppfyllelsen för hela kommunen. För att ändå få en överblick över måluppfyllelsen har vi gjort nedanstående sammanställning.

Nämnd	Uppfyllda	Delvis uppfyllda	Ej uppfyllda	Totalt antal nämndsmål
Kommunstyrelsen	9	4	9	22
Barn- och utbildningsnämnden	5	1	2	8
Byggnadsnämnden	14	3	0	17
Fritids- och kulturnämnden	7	1	0	8
Omsorgsnämnden	7	4	0	11
Totalt	42	13	11	66

Av sammanställningen kan konstateras att 42 av 66 mål var uppfyllda, vilket motsvarar 64 % (57 %).

3.2.2. *Revisionell bedömning*

Vi delar kommunstyrelsens bedömning att det är möjligt att klara resultatmålet för perioden 2015-2018. Styrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende de finansiella målen för god ekonomisk hushållning, vilket är en brist.

Utifrån informationen i förvaltningsberättelsen bedömer vi att årets utfall bidrar till möjligheten att nå de finansiella målen. De finansiella målen ska utvärderas efter målperioden 2015-2018. Vi bedömer att avsnittet kring *God ekonomisk hushållning* bör utvecklas med årliga delavstämningar av måluppfyllelsen.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. 64 % av de verksamhetsmässiga målen för år 2017 är uppfyllda, vilket vi bedömer som en svag måluppfyllelse.

Styrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning, vilket är en brist. I likhet med tidigare år anser vi att en sammanställning av nämndernas måluppfyllelse bör upprättas i förvaltningsberättelsen.

3.3. *Rättvisande räkenskaper*

3.3.1. *Iakttagelser*

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 34,1 mnkr (16,3 mnkr). Resultat medför därför en positiv avvikelse mot budget med ca 24,5 mnkr.

Verksamhetens intäkter har minskat 2,7 mnkr jämfört med föregående år, vilket motsvarar -0,25 %. Verksamhetens kostnader har däremot ökat med 49 mnkr, vilket motsvarar en ökning av kostnaderna med 4,5 %. Ökningen av kostnader bedöms främst vara hänförligt till ökade personalkostnaderna till följd av ökad sysselsättningsgrad inom omsorgen, totalt 19 nya årsarbetare. Skatter och statsbidrag har ökat med 68 mnkr vilket motsvarar en ökning med 7,4 %.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse	Utfall 2016
Verksamhetens intäkter	217,6	198,6	19	220,3
Verksamhetsn kostnader	-1147	-1141	-6	-1097,9
Avskrivningar	-30,2	-31,6	1,4	-30,1
Verksamhetens nettokostnader	-959,6	-974	14,4	-907,7
Skatteintäkter	761,8	759,8	2	725,9
Generella statsbidrag och utjämning	224,3	224,2	0,1	192,5
Finansiella intäkter	9,2	4,9	4,3	7,7
Finansiella kostnader	-1,6	-5,3	3,7	-2,1
Resultat före extraordinära poster	34,1	9,6	24,5	16,3
Jämförelsestörande poster	0	0	0	0
Årets resultat	34,1	9,6	24,5	16,3

Vid granskningen av resultaträkningen har följande avvikelser mot god redovisningssed noterats:

- Byggbonus, erhållen under år 2016 och statsbidrag för flyktingmottagning, intäktsfördes inte 2016 utan har istället intäktsförts under 2017 motsvarande 13 mnkr.
- Byggbonus, erhållen under år 2017 har inte intäktsförts under 2017 motsvarande 3 mnkr.

Kommunen upplyser i årsredovisningen om avsteget från god redovisningssed. Beloppen är ur ett revisionsperspektiv oväsentliga då vi bedömer att årsredovisningen ändå ger en rättvisande bild av Sölvesborgs kommuns resultat och ställning.

På sikt är det skatteintäkterna och statsbidragen i förhållande till nettokostnaderna som utgör den grundläggande ekonomiska balansen. Nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag uppgår år 2017 till 97,4 % (98,9 %) vilket leder till att de ekonomiska marginalerna i kommunen sammantaget fortsatt förbättrats.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Under året har kommunen vidtagit betydande åtgärder för att anpassa sin redovisning till detta krav.

Kommunen har påbörjat sin process med övergång till komponentavskrivningar genom att se över befintligt anläggningsbestånd och ta fram riktlinjer. Det har sedan några år använts på några objekt och kommer framåt att användas på större objekt.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Årets kassaflöde uppgår till 34,5 mnkr (9 mnkr).

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Koncernresultatet redovisas till 50,4 mnkr (31 mnkr). Resultatförbättring förklaras i huvudsak av kommunens förbättrade resultat.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar *uppfyller* KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

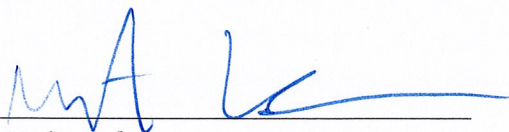
Kommunen beskriver i årsredovisningen att man avviker till viss del från god redovisningssed vad beträffar tilläggsupplysningar enligt följande:

- RKR:s rekommendation nummer 13 avseende leasing
- RKR:s rekommendation nummer 15 gällande räntekostnader
- RKR:s rekommendation nr 18 gällande investeringsbidrag
- RKR:s rekommendation nr 18 gällande byggbonus och statsbidrag för flyktingmottagning

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed.

2018-03-20

Mattias Johansson

Uppdragsledare/Projektledare